

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет фізичного виховання і спорту України**

ВАРЕНИК ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 796.072.2

**ОРГАНІЗАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ СПОРТУ
ДЛЯ ВСІХ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ – 2014

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано у Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Дутчак Мирослав Васильович, Національний університет фізичного виховання і спорту України, перший проректор з науково-педагогічної роботи

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор

Шиян Олена Іллівна, Львівський державний університет фізичної культури, завідувач кафедри здоров'я людини;

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Путятіна Галина Миколаївна, Харківська державна академія фізичної культури, доцент кафедри менеджменту фізичної культури

Захист відбудеться «14» листопада 2014 р. о 12³⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.02 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розіслано «13» жовтня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Андреева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Провідна роль у вирішенні сучасних проблем гуманітарної політики, серед яких і пов'язані із залученням населення до різних форм та видів оздоровчо-рекреаційної рухової активності, відводиться територіальним громадам та організаціям, що здійснюють безпосередню роботу з людьми на місцях. Серед них виокремлюють органи місцевого самоврядування, представницькі структури державної виконавчої влади на місцевому рівні, а також суб'єкти, що прямо чи опосередковано можуть впливати на процес функціонування та розвитку системи спорту для всіх місцевих громад, включаючи добровільні об'єднання громадян (А. А. Ісаєв, 2002; Ю. П. Мічуда, 2008; М. В. Дутчак, 2009; І. І. Приходько, 2010; N. Mutrie, 2014).

Кожен із суб'єктів місцевого рівня має свої власні цілі, виконує належні йому функції та несе відповідальність перед громадою за результати окремого напрямку діяльності. Проте реалізація місії суб'єктом ізольовано від інших учасників соціально-економічного життя громади в умовах складності більшості комплексних питань й постійного зростання дефіциту ресурсів стає дедалі проблематичнішою.

Пошук механізмів для об'єднання зусиль різних учасників процесу, які мають або спільну, або ж кожен окрему зацікавленість в отриманні синергетичного результату, в сучасних умовах є доцільним та необхідним. Вказана проблема вивчалась на загальнотеоретичному рівні (М. В. Туленков, 2009), а також з метою удосконалення організаційної взаємодії в окремих сферах діяльності суспільства: економіці (Н. В. Бичкова, 2010); освіті (С. О. Омельченко, 2008; О. І. Шиян, 2010); охороні здоров'я (О. І. Мартинюк, 2006). У вказаному контексті системно досліджено теоретико-методологічні засади корпоративного управління у місцевому самоврядуванні (О. Ю. Бобровська, 2008).

Питання налагодження організаційної взаємодії між суб'єктами системи залучення різних груп населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності та занять спортом вивчаються зарубіжними та вітчизняними дослідниками (G. Dahlgren, 2006; В. В. Новокрещенов, 2006; Н. Тхір, 2011; О. М. Жданова, 2012; Г. М. Путятіна, 2013). Водночас система знань у галузі науки з фізичного виховання і спорту потребує дослідження питання про особливості взаємодії суб'єктів сфери фізичної культури і спорту та інших сфер гуманітарної політики з метою досягнення цілей спорту для всіх на місцевому рівні.

Протягом останнього десятиріччя в Україні вжито необхідних заходів стратегічного характеру для покращення умов залучення населення до регулярної рухової активності як генеруючого чинника здорового способу життя (Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту; нова редакція Закону України про фізичну культуру та спорт). Проте успішна їх реалізація стримується з різних причин, серед яких звертає на себе увагу недосконалість організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Наукова і практична актуальність зазначеної проблеми, її соціальна значущість обумовили вибір теми дисертаційного дослідження та визначили його мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження виконувалось відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на

2006–2010 роки Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.3.1. «Управлінські та педагогічні засади гуманізації масового спорту в Україні» (номер державної реєстрації 0107U000493); Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.9. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» (номер державної реєстрації 0111U001735).

Роль автора полягала у визначенні теоретичних засад та виявленні нових прикладних знань стосовно організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Мета роботи – науково обґрунтувати процес удосконалення організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити теоретичні підходи до характеристики суб'єктів спорту для всіх на місцевому рівні та організаційної взаємодії між ними.

2. Здійснити аналіз чинників, що впливають на процес залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні.

3. Виявити на місцевому рівні пріоритетні напрями спільної діяльності суб'єктів спорту для всіх, що спроможні якнайбільше сприяти залученню населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

4. Розробити модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні та визначити особливості її практичного застосування.

Об'єкт дослідження – система спорту для всіх.

Предмет дослідження – організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та документів; системний аналіз; організаційний аналіз та діагноз; опитування (анкетування); експертна оцінка, зокрема метод Делфі та метод прийняття управлінських рішень із застосуванням мінімаксного критерію; моделювання; методи математичної статистики, у т. ч. кластерний аналіз з визначенням показників (коефіцієнтів) подібності Жаккара та Рассела-Рао, коефіцієнта асоціації Юла.

Наукова новизна отриманих результатів:

– вперше розроблено модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні, відмінними ознаками якої є запропонована організаційна структура, наведені структурні елементи системи, можливі інформаційні канали та характер організаційної комунікації між ними, структура колективної та індивідуальної діяльності, сукупність актуальних завдань спорту для всіх на місцевому рівні;

– вперше визначено суб'єкти, що найбільше сприяють підвищенню рівня залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні, а також виявлено їх потенційні можливості та основні функції з організаційної взаємодії;

– вперше обґрунтовано пріоритетні напрями спільної діяльності суб'єктів спорту для всіх на місцевому рівні, реалізація яких в сучасних умовах дозволить відчутно підвищити ефективність процесу залучення населення до рухової активності;

– набули подальшого розвитку теоретичні та емпіричні знання щодо класифікації чинників, що на місцевому рівні найбільше впливають на процес залучення населення до спорту для всіх;

– доповнено і розширено дані про функціонування і розвиток спорту для всіх на місцевому рівні, а також про особливості налагодження організаційної взаємодії між окремими суб'єктами як сфери фізичної культури і спорту, так й інших гуманітарних сфер.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій центральним органам виконавчої влади й органам місцевого самоврядування щодо ефективних управлінських рішень для налагодження дієвої організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні за сучасних соціально-економічних умов.

Матеріали дослідження було застосовано у процесі підвищення кваліфікації керівних кадрів сфери фізичної культури і спорту, організацій системи спорту для всіх, місцевого самоврядування. Отримані результати можуть бути використані в навчальному процесі підготовки бакалаврів та магістрів у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини».

Результати роботи впроваджено у діяльність Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», Володимир-Волинського міського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» Волинської області, Артемівського міського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» Донецької області, а також у навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України (далі – НУФВСУ), що підтверджено відповідними актами.

Особистий внесок здобувача у спільно опублікованих наукових працях полягає у визначенні пріоритетів в організації, формуванні напрямів досліджень, аналізі, обговоренні фактичного матеріалу і його теоретичному узагальненні. Внесок співавторів визначається участю в організації досліджень окремих наукових напрямів, допомогою в обробці матеріалів, їх частковому обговоренні та участю в дискусіях і круглих столах.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертації були представлені у вигляді тез та доповідей на міжнародних та всеукраїнських наукових форумах: конгресах, конференціях, круглих столах. Матеріали роботи та результати дослідження оприлюднені:

– на міжнародному рівні – Міжнародному науковому конгресі «Сучасний олімпійський спорт та спорт для всіх» (Алмати, Казахстан, 2009; Київ, Україна, 2010; Кишинів, Молдова, 2011); IV Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Молодь та олімпізм» (Київ, Україна, 2011); VI Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» і Міжнародній науково-практичній конференції «Здоров'я і рухова активність: соціально-економічні та медичні аспекти» (Київ, Україна, 2013);

– на Всеукраїнському студентському форумі «Студент і спортивна наука» (Київ, 2013); у процесі виступів перед слухачами Центру підвищення кваліфікації та післядипломної освіти НУФВСУ (2011–2014); на науково-практичних конференціях

кафедри здоров'я, фітнесу та рекреації (2009–2014), кафедри менеджменту і економіки спорту НУФВСУ (2009–2014).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 11 публікаціях, серед яких статті у наукових фахових виданнях України – 5, в тому числі, у таких, що входять до міжнародних наукометричних баз – 3; міжнародних виданнях – 2; у збірниках матеріалів і тез конференцій – 4.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел (209 найменувань) та додатків. Робота ілюстрована 22 рисунками та 40 таблицями. Повний обсяг роботи складає 243 сторінки (основний текст – 181 сторінка).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення роботи, викладено відомості щодо апробації результатів дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні засади спорту для всіх як соціального явища та організаційної взаємодії між його суб'єктами на місцевому рівні**» здійснено теоретичний аналіз основних дефініцій дослідження; розглянуто особливості розвитку та сучасну структуру системи залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні; висвітлено сучасні потреби суспільства щодо розвитку спорту для всіх на місцевому рівні.

Узагальнення теоретичних підходів до визначення понять «організаційна взаємодія», «спорт для всіх», «місцевий (муніципальний) рівень» показало, що найчастіше організаційну взаємодію розглядають як вид соціальної взаємодії, що є комплексним зв'язком елементів організаційної системи та її структури управління при одночасних і узгоджених взаємовідносинах із зовнішнім середовищем (В. В. Новокрещенов, 2006; G. Dahlgren, 2006; М. В. Туленков, 2009).

Разом з тим організаційна взаємодія суб'єктів, які сприяють залученню населення до спорту для всіх на місцевому рівні, це – складний, багатовекторний процес, який не можна розглядати лише в одній із наявних площин соціальних відносин, з точок зору міжвідомчих взаємостосунків, ієрархічного управління, дії ринкових законів, самоорганізації населення, місцевого самоуправління тощо. За сучасних умов це питання потребує системного вивчення.

З'ясовано, що система залучення різних груп населення до спорту для всіх на місцевому рівні – є цілісною, відкритою, здатною до самоорганізації в умовах поступового розвитку системою соціально-економічних відносин між суб'єктами, що взаємодіють між собою у процесі досягнення поставленої мети шляхом реалізації функцій із забезпечення умов занять спортом для всіх в межах компетенції органів самоврядування на місцевому рівні (Н. В. Бичкова, 2010; N. Mutrie, 2014).

Система залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні формувалась не скрізь однаково: вона має свої характерні особливості залежно від специфіки тих чинників, що історично впливали на процес її становлення. Під час прийняття управлінських рішень доцільно враховувати місцеві традиції формування здорового способу життя як один із основних системоутворюючих компонентів налагодження організаційної взаємодії. При цьому структура сучасної системи

залучення населення до спорту для всіх визначає такі основні її ознаки, як поліфункціональність, відкритість, самоорганізованість та динамічність розвитку.

У контексті організаційної взаємодії, що виникає між різними суб'єктами, прямо чи опосередковано причетними до організації регулярної рухової активності населення за місцем проживання та у місцях масового відпочинку, актуальним визнано групування та класифікація кола осіб, зацікавлених у результатах такої взаємодії. Такий підхід обумовлює необхідність їхнього визначення за ступенем задіяння у процесі організації рухової активності населення, відомчої приналежності, відносин власності, ринкових, управлінських та інших аспектів.

Здійснений аналіз літературних джерел з питань застосування рухової активності для формування здоров'я населення дозволив з'ясувати, що основними проблемами тут є такі: недостатній обсяг рухової активності (в першу чергу дорослого населення); відсутність у населення різних соціальних груп необхідного рівня мотивації до рухової активності; низький рівень ресурсного забезпечення (матеріально-технічного, фінансового, кадрового, методичного); недосконалість пропаганди здорового способу життя; недоступність для більшості населення платних послуг з оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Особливий науковий інтерес викликає проблема наукового обґрунтування процесу удосконалення організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описана й обґрунтована система використаних у роботі методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження.

Загальнонаукові методи використані для уточнення понятійного апарату та вивчення стану досліджуваної проблеми на сучасному етапі. Проведений аналіз літературних джерел дозволив оцінити сучасні форми організації рухової активності із врахуванням сучасних потреб сфери фізичної культури і спорту та суспільства в цілому. Системний аналіз здійснено за такими основними етапами: аналіз та вивчення принципів діяльності суб'єктів, що входять до системи управління спортом для всіх, специфіки їх взаємодії між собою та внутрішньої будови.

Використання методу організаційного аналізу та діагнозу дозволило виявити організаційні резерви у діяльності суб'єктів системи спорту для всіх, що обумовлюють вибір шляхів і засобів раціонального використання різного роду ресурсів, дефіцит яких останнім часом стає все більше відчутним. Організаційний діагноз дозволив визначити характер майбутньої раціоналізації діяльності суб'єктів системи спорту для всіх.

Опитування (анкетування) здійснювалось для уточнення мети і завдань дослідження, а також для з'ясування оцінок основних чинників, що впливають на ефективність організаційної взаємодії в системі спорту для всіх на місцевому рівні респондентами, та шляхів її вдосконалення.

В анкетному дослідженні було використано анкети за трьома зразками: для вивчення думок фахівців різних сфер діяльності та різних рівнів стосовно проблем системи спорту для всіх на муніципальному рівні в кількості 100 осіб, а також пересічних громадян працездатного віку з обраних міст (610 осіб), які займаються руховою активністю (відносять себе до достатнього та помірного рівнів задіяння до рухової активності) та окремо осіб, які не займаються руховою активністю.

Анкетне опитування населення проводилось у містах західного та східного регіонів України (відповідно у м. Володимир-Волинському, Волинської області та м. Артемівську Донецької області). Обрані міста є типовими для України за рівнем залучення населення до рухової активності, рівнем кваліфікації керівних та педагогічних кадрів, станом матеріально-технічної бази та фінансовим забезпеченням.

З метою з'ясування пріоритетних чинників впливу на бажання бути залученим до рухової активності застосовано апарат кластерного аналізу, який дозволяє формувати або виділяти скупчення подібних об'єктів-образів, тобто проводити класифікацію, що упорядкує питання за категоріях з однаковими (подібними) ознаками. Це дозволило виявити домінантні ознаки, що впливають на активізацію діяльності, пов'язаної із впровадженням рухової активності в життєдіяльність місцевої громади.

Експертна оцінка використовувалась для визначення остаточної редакції переліку заходів, спрямованих на підвищення ефективності організаційної взаємодії в системі спорту для всіх, для виявлення чинників, що найбільше впливають на процес залучення населення до регулярної рухової активності. Експертна оцінка проводилась у формі стандартизованого письмового опитування фахівців з досліджуваних питань, що мають належний досвід роботи у кількості 33 осіб.

Рівень компетентності експертів обраховувався шляхом присвоєння їм вагових коефіцієнтів, які обраховувались з використанням понять теорій нечітких множин та лінгвістичних змінних. Експертна група для визначення пріоритетності чинників, які впливають на особисте ставлення представників громади до регулярної оздоровчо-рекреаційної рухової активності, була сформована з 15 осіб – та включала такі градації експертів: науковці, вища спеціальна фахова освіта, вища освіта за суміжною спеціальністю, середня освіта. За подібною методикою було сформовано групу експертів в кількості 18 осіб для оцінки та визначення пріоритетності чинників, пов'язаних з інфраструктурою спорту для всіх на місцевому рівні.

Для прийняття низки необхідних управлінських рішень щодо запровадження першочергових заходів, спрямованих на покращення діяльності системи спорту для всіх на місцевому рівні, було застосовано метод, що передбачає прийняття управлінських рішень у відповідності з мінімаксним критерієм, суть якого полягає у визначення стратегії, що спирається на ідею мінімізації максимальних витрат, що особливо актуально в умовах дефіциту ресурсів.

Метод моделювання, що базується на теорії графів та теорії відношень, було використано для визначення механізму (структурної схеми) налагодження організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Дослідження здійснювалось у три етапи. Перший етап (листопад 2009 – червень 2010 року) – теоретичного пошуку і аналізу літературного матеріалу та нормативних документів з досліджуваної проблеми, розробки програми дослідження.

Другий етап (липень 2010 – грудень 2012) – етап емпіричних досліджень, під час яких було проведено анкетування респондентів та аналіз отриманих показників. Визначено позитивні та негативні чинники, що впливають на процес залучення населення до рухової активності, встановлено суб'єкти, що здатні впливати на вказані чинники; визначено критерії ефективності як традиційних форм взаємодії

між суб'єктами спорту для всіх, так й інноваційних, що в подальшому можуть призвести до отримання очікуваного позитивного ефекту. Здійснено аналіз особливостей механізмів управлінської діяльності в системі спорту для всіх та організаційної взаємодії на місцевому рівні.

Третій етап (січень 2013 – грудень 2014) був присвячений розробці моделі з удосконалення процесу організаційної взаємодії в системі спорту для всіх на місцевому рівні. Збір, аналіз та класифікація отриманого матеріалу дозволили конкретизувати та позиціонувати компоненти механізму цієї взаємодії та запропонувати практичні рекомендації щодо основних організаційних дій на центральному та місцевому рівнях з метою підвищення ефективності функціонування системи спорту для всіх шляхом налагодження взаємодії між її суб'єктами.

У третьому розділі «**Чинники, що впливають на діяльність системи спорту для всіх на місцевому рівні, та пріоритетні напрями її удосконалення**» подано аналіз результатів дослідження особистого ставлення громадян до регулярної рухової активності, зокрема їх інтереси та можливості. Визначено чинники, що формують позитивне ставлення населення до спорту для всіх, а також ті, що стримують бажання залучатись до нього. Охарактеризовано соціально-економічне середовище та стан сучасної інфраструктури системи спорту для всіх на місцевому рівні. Спираючись на існуючі в науці класифікації, здійснено групування чинників та визначено напрями застосування організаційної взаємодії у процесі залучення населення до рухової активності на рівні місцевих громад.

За результатами проведених соціологічних досліджень, встановлено, що переважна більшість опитаного населення (96,39 %) виявляють особисту зацікавленість, в тому числі активну (10,49 %), у розвитку системи спорту для всіх та бажають бути залученими до регулярної рухової активності (85,9 %) (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльні показники, що характеризують участь громадян у спорті для всіх на місцевому рівні (n=610)

Причетність до спорту для всіх (частка від абс. кільк.), %	Частка від абсолютної кількості респондентів за категоріями, %								
	стать		вік (років)			економічна активність			
	чолов.,	жінки,	до 24,	25– 40,	41–60,	зайняті	безробітні	молодь, що навчається	інші категор.
	54,1	45,9	17,9	47,2	34,9	54,9	8,9	16,9	19,3
Займаються, 10,5	67,2	32,8	46,8	34,4	18,8	21,9	3,1	65,6	9,4
Не беруть участі, але мають бажання, 85,9	52,9	47,1	14,3	48,9	36,8	59,0	9,5	11,1	20,4
Не бажають брати участь, 3,6	45,5	54,5	18,2	45,4	36,4	54,6	9,1	13,6	22,7

З'ясовано, що на місцевому рівні в сучасних умовах шляхом управління окремими чинниками, які сприяють, чи навпаки стримують процес залучення населення до спорту для всіх, є можливим створення умов, що найбільше відповідають особистим запитам більшості членів місцевих громад (табл. 2).

Групування чинників, що найбільше впливають на процес залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні

Групи	Чинники	
	сприятливі	стримуючі
1	бажання бути здоровим; бажання мати привабливий вигляд; покращення емоційного настрою; зменшення ваги тіла;	невдоволеність умовами у місцях занять руховою активністю; дефіцит вільного часу; особиста неспроможність купувати товари та послуги;
2	соціальне сприйняття здорової людини; розуміння необхідності розбудови системи спорту для всіх; готовність населення брати особисту участь у покращенні стану місць проведення занять;	недостатнє матеріальне забезпечення життєвих потреб; низький рівень загальної фізичної культури населення; пріоритет лікуванню хвороб, а не превентивним заходам; низький рівень соціальної активності населення;
3	можливість займатись руховою активністю в екологічно та естетично привабливих умовах; наявність поруч з помешканням альтернативних умов для занять руховою активністю; недопущення асоціальної поведінки у місцях занять руховою активністю.	відсутність санітарних умов та безпеки у місцях масового відпочинку; відсутність інформації про роботу загальнодоступних об'єктів; відсутність консультативної допомоги щодо організації самостійних занять; відсутність велодоріжок, велостоянок, пунктів прокату спортивного інвентарю.

Примітки: 1 – чинники, що характеризують особисте ставлення населення до функціонування системи спорту для всіх; 2 – соціально-економічні чинники, що впливають на діяльність спорту для всіх; 3 – місцеві технологічні та природні чинники формування, функціонування та розвитку інфраструктури спорту для всіх на місцевому рівні.

Аналіз соціально-економічного середовища та природного довкілля, а також можливостей сучасної інфраструктури дозволив виявити додаткові можливості подальшої оптимізації процесу залучення населення до спорту для всіх шляхом налагодження організаційної взаємодії між суб'єктами, які найбільше сприяють цьому на місцевому рівні.

У результаті проведених досліджень визначено пріоритетні напрями спільної діяльності суб'єктів спорту для всіх, які спроможні найбільше сприяти залученню населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності без значних витрат ресурсів:

- приведення до привабливого стану загальнодоступних місць оздоровчо-рекреаційного призначення та відповідних споруд, на що вказали 50 % експертів;

- подальше облаштування та використання для організації регулярної рухової активності населення паркових та інших зон рекреаційного призначення в населених пунктах та поблизу них (35 %);

- проведення роз'яснювальної роботи серед населення про необхідність застосування регулярної рухової активності з метою збереження та покращення здоров'я із залученням лікарів первинної ланки системи охорони здоров'я (60 %).

У четвертому розділі «Обґрунтування моделі організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні» визначено суб'єкти, що найбільше сприяють залученню населення до рухової активності на місцевому рівні, та модель зв'язків між ними; їх функції, розроблено організаційні заходи щодо налагодження дієвої взаємодії між ними.

За допомогою опитування фахівців, аналізу літературних джерел, спираючись на теорію стейкхолдерів, визначено суб'єкти місцевого рівня, участь яких може стати найбільш ефективною у процесі діяльності із залучення населення до спорту для всіх. Шляхом розв'язання матриці суміжності визначено максимальну кількість можливих зв'язків між ними (рис. 1).

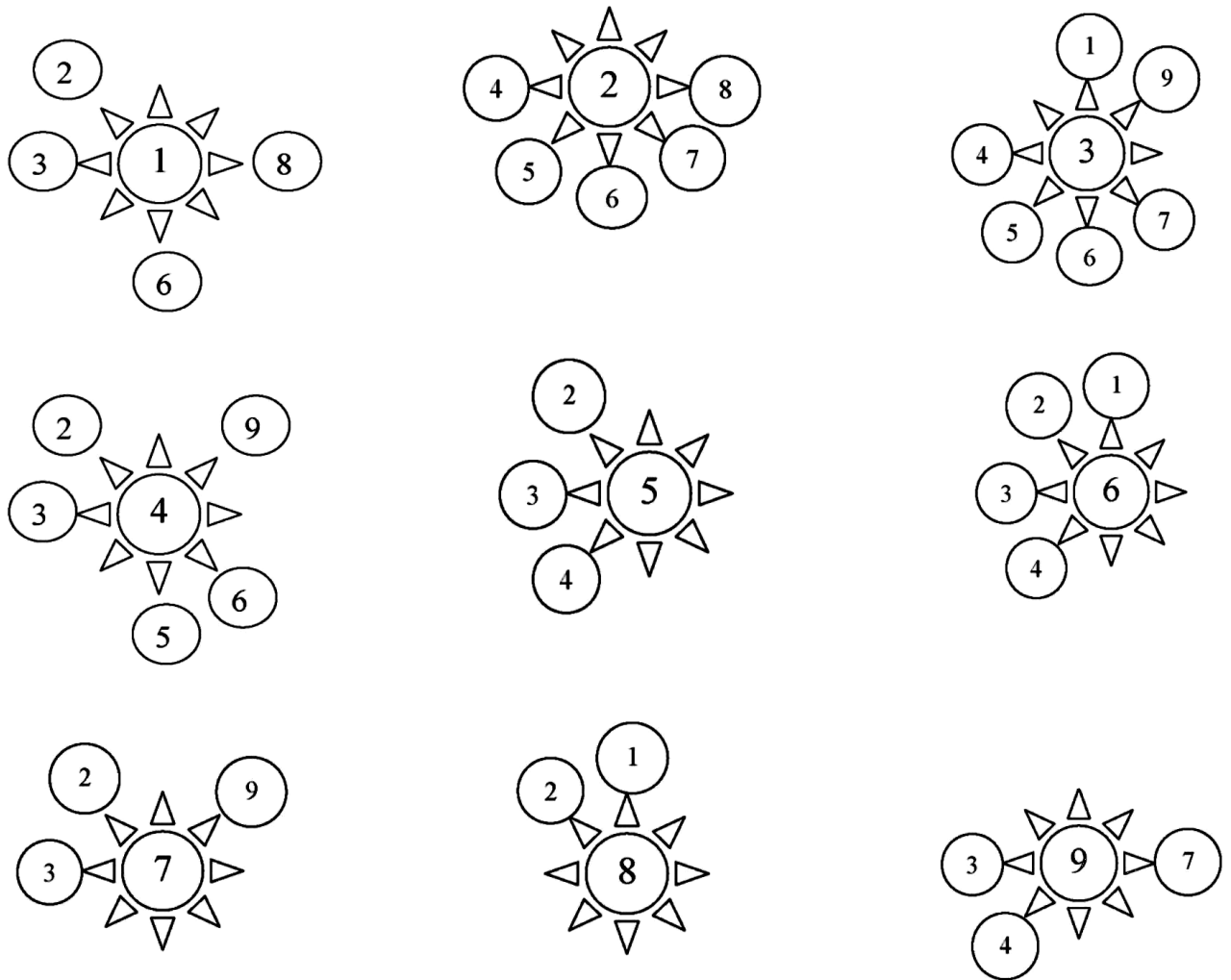

Рис. 1. Суб'єкти організаційної взаємодії та можливі зв'язки між ними у процесі діяльності системи спорту для всіх на місцевому рівні: 1 – місцеві центри фізичного здоров'я населення (ЦФЗН) «Спорт для всіх»; 2 – об'єднання громадян; 3 – суб'єкти виробничого сектору; 4 – заклади освіти; 5 – заклади охорони здоров'я; 6 – підрозділи ЖКГ; 7 – паркові господарства; 8 – ЗМІ; 9 – правоохоронні структури

Суб'єкти організаційної взаємодії умовно запропоновано поділити на дві групи: проектну групу та коло партнерів, або стейкхолдерів, тобто суб'єктів, зацікавлених в налагодженні організаційної взаємодії в системі спорту для всіх. До першої групи належать органи місцевого самоврядування та підрозділи його виконавчого комітету; місцеві центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Стейкхолдерами системи спорту для всіх на місцевому рівні є заклади освіти, медичні установи, фізкультурно-спортивні організації, парки, житлово-комунальні організації, добровільні об'єднання громадян, неформальні групи, підприємницькі структури, правоохоронні органи та засоби масової інформації.

Структурну модель та напрями зв'язків між ними представлено у вигляді графа Бержа, де вершини – суб'єкти організаційної взаємодії, а дуги – зв'язки між ними (рис. 2). Його основними структурними елементами є вершини «1»; «2»; «3»; «4».

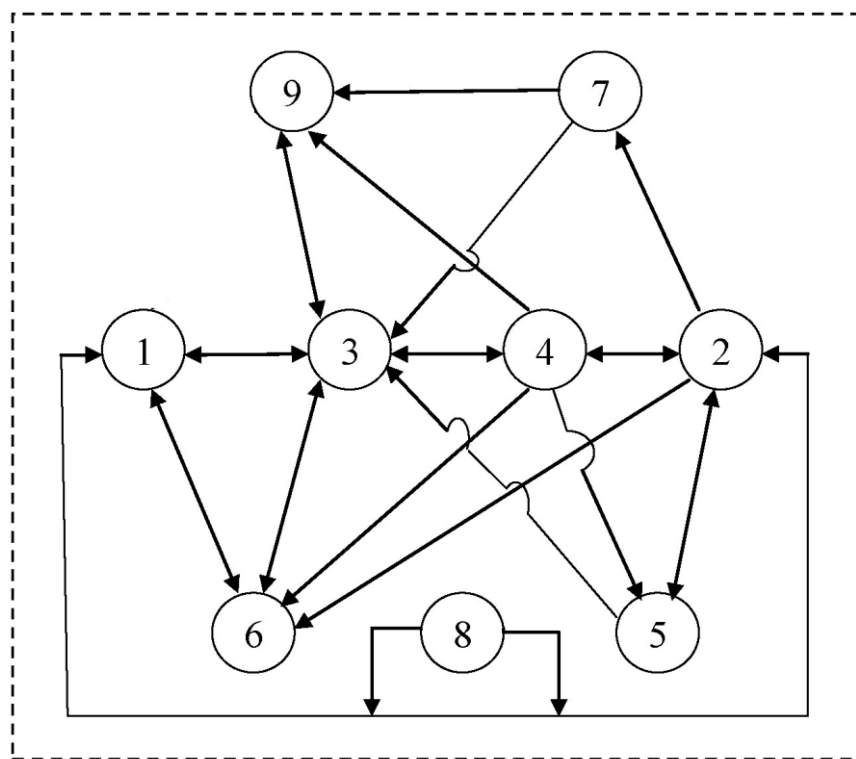

Рис. 2. Модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні: 1 – місцеві центри фізичного здоров'я населення (ЦФЗН) «Спорт для всіх»; 2 – об'єднання громадян; 3 – суб'єкти виробничого сектору; 4 – заклади освіти; 5 – заклади охорони здоров'я; 6 – підрозділи ЖКГ; 7 – паркові господарства; 8 – ЗМІ; 9 – правоохоронні структури

Розроблена модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні відображає організаційну структуру, кількісний склад елементів, можливі напрями комунікацій між ними, структуру колективної та індивідуальної діяльності та сукупність поставлених перед системою завдань. Визначено повноваження кожного суб'єкта для забезпечення організаційної взаємодії у процесі залучення населення до спорту для всіх.

Відповідно до визначеної структури організаційної взаємодії в системі спорту для всіх на місцевому рівні та звертаючись до тих повноважень, якими наділені окремі суб'єкти, виокремлено ті з них, які найбільше відповідають запитам місцевого населення щодо організації рухової активності і в подальшому визначатимуть функції цих суб'єктів у межах організаційної взаємодії у процесі залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні.

Визначено характер та послідовність організаційних заходів щодо налагодження процесу взаємодії, які пропонуються як варіативний план дій для реалізації в конкретних умовах на місцевому рівні із врахуванням особливостей розвитку, сучасного реального стану системи залучення населення до спорту для всіх, місцевих традицій, уподобань різних груп населення та інших важливих чинників.

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» проведено аналіз отриманих результатів з точки зору зіставлення їх з літературними джерелами і визначення наукової новизни. Отримані результати розподілено на три основні групи: ті, що підтверджують, доповнюють, або є абсолютно новими результатами стосовно досліджуваної проблеми.

Результати дослідження підтверджують:

1) дієвість загальнотеоретичних основ формування та розвитку організаційної взаємодії як соціального явища, запропонованих В. Г. Харчевою, 2003; М. В. Туленковим, 2009 та ін.;

2) необхідність удосконалення діяльності системи спорту для всіх за такими основними напрямками, на яких у своїх висновках наголошували попередні дослідники:

- підвищення рівня мотивації населення до занять руховою активністю (Є. П. Ільїн, 2002; О. Л. Благій, 2009; Т. Ю. Круцевич, 2010);

- покращення інфраструктурних умов для занять руховою активністю за місцем проживання та у місцях масового відпочинку (М. В. Дутчак, 2009; О. М. Жданова, 2010);

- необхідність комплексних структурних змін, що стимулювали б зближення інтересів окремих суб'єктів системи спорту для всіх на місцях (М. О. Олійник, 2002; В. Е. Куделко, 2005; О. Ю. Бобровська, 2007)

3) можливість та необхідність використання в сучасних умовах інноваційних підходів, ефективність яких доведена дослідженнями фахівців як у сфері фізичної культури і спорту (Ю. М. Шкретій, 2004; М. М. Булатова, 2007; Ю. П. Мічуда, 2007; В. О. Кашуба, 2013), так і в інших сферах суспільної діяльності (О. І. Мартинюк, 2006; О. В. Вознюк, 2009; О. І. Шиян, 2012);

4) неспроможність впровадження інновацій застарілими переважно директивними методами та важливість використання громадської ініціативи (О. Ю. Бобровська, 2008), розширення повноважень клубних організацій (С. В. Королінська, 2006; Т. С. Бондар, 2007; О. В. Андрєєва, 2010), залучення волонтерів (Є. В. Кузьмичева, 2008; О. О. Дембіцька, 2010), використання ЗМІ (Н. Я. Тарасюк, 2002; О. Митчик, 2006);

5) необхідність враховувати як культурні, історичні, географічні, економічні особливості територіального утворення, традиції місцевої громади в цілому, так і

індивідуальні уподобання кожної окремої людини (А. О. Кухтій, 2002; С. М. Філь, 2003; С. О. Омельченко, 2008; Г. М. Путятіна, 2010).

Дані, що доповнюють результати попередніх досліджень. Результатами нашого дослідження доповнено розробки фахівців, які досліджували різні аспекти функціонування національної системи спорту для всіх. Так, М. В. Дутчаком (2009) було викладено загальні теоретико-методологічні основи формування системи залучення населення до регулярної рухової активності в Україні на макроекономічному рівні. Також Н. В. Тхір (2011) досліджує особливості використання механізмів налагодження організаційної взаємодії на матеріалах обласних центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», тобто, більшою мірою, на регіональному рівні. У роботі російського вченого В. В. Новокрещенова (2006) висвітлено правові та організаційні аспекти взаємодії як чинника державного управління сферою фізичної культури і спорту. Наше дослідження присвячене вивченню цієї проблематики на рівні муніципальних утворень, на місцевому рівні і таким чином є логічним продовженням і доповненням напрацювань наших колег.

Аналогічно, результати нашого дослідження доповнюють праці спеціалістів сфери фізичної культури і спорту, які досліджували особливості налагодження організаційної взаємодії між окремими суб'єктами, що виконують специфічні функції (Н. Городній, 2008; А. Нестерова, 2008). У нашій роботі розкриваються особливості взаємодії між усіма структурами місцевого рівня, які можуть бути прямо чи опосередковано причетними до процесу організації рухової активності серед населення, питання встановлення пріоритетності залучення тих чи інших суб'єктів. Водночас, доповнювального характеру результати нашого дослідження набувають і по стосовно до тих праць, що присвячені проблематиці розбудови процесу організаційної взаємодії в соціальній сфері загалом, або між окремими її елементами, але не торкаються і не висвітлюють питання участі в цьому процесі структур, що належать до системи фізичної культури і спорту (О. І. Мартинюк, 2006; С. О. Омельченко, 2008; О. Ю. Бобровська, 2010).

Вперше за результатами досліджень у роботі представлено:

- модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні, застосування якої в умовах кожного окремого муніципального утворення дозволить активізувати процес залучення населення до регулярної рухової активності;
- пріоритетні напрями організаційної діяльності, яка дозволить підвищити ефективність процесу залучення населення до рухової активності на місцевому рівні;
- управлінські рішення, спрямовані на вдосконалення системи організаційної взаємодії між різними структурами місцевого рівня з метою формування здоров'я різних груп населення за місцем проживання та у місцях масового відпочинку;
- суб'єкти, що найбільше сприяють підвищенню рівня залучення населення до спорту для всіх, а також окреслено механізми мотивації їх до такої спільної діяльності, виявлено потенційні можливості та виокремлено їх основні функції в рамках взаємодії.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз спеціальних літературних джерел та практичного досвіду роботи у сфері фізичної культури і спорту свідчить, що впродовж останнього десятиріччя авторитетні міжнародні міжурядові організації (ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ, Рада Європи та Європейський Союз) все більше уваги приділяють розвитку спорту для всіх на глобальному, континентальному, національному та місцевому рівнях. Визначено, що основна відповідальність за це питання покладається на органи місцевого самоврядування. Структура сучасної системи залучення населення до спорту для всіх в Україні характеризується такими основними ознаками: поліфункціональність, відкритість, самоорганізованість та динамічність розвитку. Спорт для всіх розглядається як генеруючий чинник здорового способу життя, який є провідною детермінантою здоров'я людини. Для забезпечення досягнення цілей системи спорту для всіх та реалізації її функцій доцільним вбачається здійснення наукових досліджень актуальних проблем залучення різних груп населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Серед таких проблем слід відзначити відсутність належної організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

2. Найбільш суттєвими чинниками, що впливають на формування особистого позитивного ставлення громадян до регулярної рухової активності, в основному є такі, що пов'язані з суб'єктивним відчуттям або очікуванням користі, отриманої в результаті рухової активності: бажання бути здоровим (52 % опитаних експертів); бажання мати привабливий вигляд (41 %); стимулювання кращого самопочуття (35 %); зменшення ваги тіла (22 %).

Серед чинників, що стримують формування бажання у людей займатись руховою активністю є такі, які пов'язані з особистим соціально-економічним статусом особи: особиста невдоволеність наявними умовами у загальнодоступних місцях оздоровчо-рекреаційного призначення та на відповідних об'єктах (28 %); відчуття дефіциту вільного часу (28 %); особиста фінансова неспроможність відвідувати наявні організовані структури (клуби, секції, колективи) фізкультурно-оздоровчого спрямування (19 %).

3. Вагомими сприятливими чинниками мікросередовища, що впливають на процес залучення населення до спорту для всіх, експерти визнали: наявність лісопаркових зон, водоймищ та інших умов, пов'язаних з екологічною безпекою, естетичним наповненням тощо (58 %); наявність поруч з помешканням потенційних можливостей для занять руховою активністю: відкритих майданчиків навчальних закладів; приміщень (підвалів, горищ), придатних для облаштування місць занять спортом для всіх (57 %); унормування питань про недопущення випадків асоціальної поведінки у місцях для занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю на прибудинкових територіях, у парках та інших місцях масового відпочинку (43 %).

Чинники мікросередовища, дію яких, на думку експертів, доцільно зменшити: відсутність необхідних загальних санітарних та умов безпеки у місцях масового відпочинку (56 %); невідповідність наявних об'єктів фізкультурно-спортивного призначення у місцях занять руховою активністю необхідним вимогам технічного та санітарного стану (52 %); відсутність в достатньому обсязі інформації про

організацію роботи доступних закладів оздоровчо-рекреаційного спрямування (47 %); відсутність у достатньому обсязі консультативної допомоги щодо організації самостійних занять, контролю за станом здоров'я тощо (43 %); відсутність умов для занять окремими видами спорту, що набувають популярності останнім часом, або могли б стати більш популярними за наявності умов (велосипедних та бігових доріжок, велостоянок, пунктів прокату інвентарю, велосипедних, лижних та пішохідних маршрутів тощо) (41 %).

4. Переважна кількість респондентів серед населення (96 %) виявляють особисту зацікавленість, в т.ч. активну (10,5 %), у розвитку спорту для всіх та бажають бути залученими до регулярної рухової активності (86 %). Особи, які регулярно займаються руховою активністю, віддають перевагу заняттям у самостійному режимі (37 %), або у складі малих груп (44 %). Отже, особливої актуальності набувають: 1) просвітницька діяльність серед населення щодо методики організації та проведення самостійних занять руховою активністю; 2) підтримка з боку органів місцевого самоврядування ініціативи населення щодо організації занять руховою активністю у неформальних групах; 3) необхідність пошуку шляхів раціонального використання наявної матеріально-технічної бази, що перебуває в муніципальній власності, незалежно від її відомчого підпорядкування, для забезпечення потреб спорту для всіх в інтересах різних груп населення; 4) пріоритетність проектів, реалізація яких не потребує значних капіталовкладень, зокрема впорядкування наявних фізкультурно-спортивних об'єктів оздоровчо-рекреаційних зон, прибудинкових територій тощо.

5. Пріоритетними напрямками спільної діяльності суб'єктів спорту для всіх з найменшими витратами ресурсів виділено такі: приведення до привабливого стану загальнодоступних місць оздоровчо-рекреаційного призначення та відповідних споруд, на що вказали 50 % експертів; подальше облаштування та використання для організації регулярної рухової активності населення паркових та інших зон рекреаційного призначення в населених пунктах та поблизу них (35 %); проведення роз'яснювальної роботи серед населення про необхідність застосування регулярної рухової активності з метою формування здоров'я із залученням лікарів первинної ланки системи охорони здоров'я (60 %).

6. Для реалізації пріоритетних напрямів спільної діяльності з метою залучення населення до спорту для всіх визначено такі суб'єкти місцевого рівня (з максимальною кількістю структурних зв'язків між ними):

- добровільні об'єднання громадян (6);
- виробничий сектор (6);
- заклади освіти (5);
- місцеві центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» (4);
- житлово-комунальні господарства (4);
- заклади охорони здоров'я (3);
- паркові господарства (3);
- правоохоронні структури (3);
- засоби масової інформації (2).

7. Серед вказаних суб'єктів найбільш активними у процесі залучення населення до спорту для всіх виділено лише заклади освіти, на що вказали 45 % експертів та спортивні клуби (40 %). Окремі суб'єкти не достатньо задіяні у вказаному процесі, а саме: суб'єкти житлово-комунального господарства (73 %); заклади охорони здоров'я (66 %); паркові господарства (60 %); федерації з видів спорту (53 %). Інші суб'єкти беруть лише епізодичну участь у процесі залучення населення до регулярної рухової активності (45 %). Причиною пасивної участі суб'єктів у процесі функціонування системи спорту для всіх є неузгодженість їх дій в цьому напрямі через відсутність належного рівня організаційної взаємодії між ними.

8. Розроблено модель організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні, яка відображає організаційну структуру, кількісний опис залучення певних структурних елементів системи, можливі потоки інформації між ними, структуру колективної та індивідуальної діяльності. Визначено повноваження кожного суб'єкта для забезпечення організаційної взаємодії у процесі залучення населення до спорту для всіх.

Практичне застосування розробленої моделі доцільно здійснювати з урахуванням умов кожного окремого адміністративно-територіального утворення, зокрема: місцевих традицій, соціальної активності та згуртованості громади, ставлення представників органів влади, керівників місцевих підприємств, громадських організацій до ідеї формування здоров'я населення шляхом використання рухової активності, можливостей наявної інфраструктури спорту для всіх та природного довкілля, індивідуальних уподобань членів громади тощо.

У подальшому науковий інтерес викликають дослідження щодо вдосконалення організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх у таких аспектах: управлінському (розробка механізмів реалізації основних функцій управління системою спорту для всіх на місцевому рівні); економічному (пошук шляхів підвищення ефективності спорту для всіх як дієвого засобу вдосконалення та відновлення робочої сили); правовому (унормування відносин між суб'єктами організаційної взаємодії); соціальному (підвищення рівня соціальної активності місцевих громад); педагогічному (формування належного рівня знань та умінь щодо застосування рухової активності представниками різних груп населення); організаційному (пошук можливості залучення до процесу організаційної взаємодії нових учасників та подальше удосконалення цього процесу в умовах, що змінюються) та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Вареник О. Умови розвитку організаційної взаємодії у системі спорту для всіх на муніципальному рівні / Олег Вареник // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – К. : Олімп. л-ра, 2011. – № 3. – С. 36–39. (Видання включене до міжнародних наукометричних баз: *IndexCopernicus*; *The National library of Ukraine named after V. I. Vernadskiy*).

2. Вареник О. Умови підвищення ефективності організаційної взаємодії у системі спорту для всіх на місцевому рівні / Олег Вареник // Теорія і методика фізичного

виховання і спорту. – К. : Олімп. л-ра, 2013. – № 1. – С. 40–44. (Видання включене до міжнародних наукометричних баз: *IndexCopernicus*; *The National library of Ukraine named after V. I. Vernadskiy*).

3. Вареник О. М. Організаційні перспективи залучення різних верств населення до рухової активності на місцевому рівні / О. М. Вареник // Фіз. культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук пр. – Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2013. – С. 34–38.

4. Вареник О. М. Особисте ставлення населення до рухової активності як фактор організаційної взаємодії в системі спорту для всіх на місцевому рівні / О. М. Вареник // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. / за ред. Г. М. Арзютова. Сер.: Фіз. культура і спорт – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 11 (37). – С.18–24.

5. Шлепаков Л. М. Аналіз факторів, що впливають на процес залучення дорослого населення до регулярної рухової активності на місцевому рівні / Л. М. Шлепаков, О. М. Вареник // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 11 – С. 99–103. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.* (Видання включене до міжнародних наукометричних баз: *Ulrich's Periodicals Directory*; *DOAJ (Directory of Open Access Journals)*; *IndexCopernicus*; *Elektronische Zeitschriftenbibliothek*; *Google Scholar (Search)*; *Academic Journals Database*; *CORE*; *WorldCat*; *The National library of Ukraine named after V.I.Vernadskiy*; *The Electronic library of Russia (Russian Science Citation Index – RSCI)*).

6. Шлепаков Л. Н. Структура организационного взаимодействия в системе спорта для всех на муниципальном уровне / Л. Н. Шлепаков, О. Н. Вареник // Мир спорта. – 2013. – № 4 (53). – С. 28–32. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави (Республіка Білорусь).*

7. Вареник О. Н. Приоритетные направления усовершенствования деятельности системы спорта для всех на местном уровне [Электронный ресурс] / О. Н. Вареник, Л. Н. Шлепаков // Наука и спорт: соврем. тенденции. – 2014. – № 1, т. 2. – С. 99–104. – Режим доступа : www.scienceandsport.ru. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави (Росія).*

Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Вареник О. Н. Социально-экономические проблемы спорта для всех в Украине / О.Н. Вареник // Соврем. олимп. спорт и спорт для всех : материалы IX Междунар. науч. конгр., (Алматы, 7–10 октяб. 2009 г.) : в 2-х т. / Междунар. ассоц. ун-тов физ. культуры и спорта, Казах. академ. спорта и туризма. – Алматы : КазАСТ, 2009. – Т. 1. – С. 29–30.

2. Вареник О. Н. Исторические предпосылки становления и развития системы спорта для всех в Украине / О.Н. Вареник // Олімпійський спорт і спорт для всіх : XIV Міжнар. наук. конгр., присвячується 80-річчю НУФВСУ, (Київ, 5–8 жовт. 2010 р.) : тези доп. / відп. за вип. В. О. Кашуба ; НУФВСУ. – К. : Олімпійська література, 2010. – С. 657.

3. Вареник О. Н. Особенности развития спорта для всех в Украине на муниципальном уровне / О. Н. Вареник // Sportul Olimpic si sportul pentru toti

[Олимпийский спорт и спорт для всех] : materialele XV-a Congres stiintific International, (12–15 septembrie 2011, Chisinau) / Comitetul international olimpic, Academia internationala olimpica. – Chisinau, 2011. – Vol. I. – С. 42–45.

4. Вареник О. Організаційні заходи налагодження взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні / О. Вареник // Пробл. активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Львів, 2014. – 346 с.

АНОТАЦІЇ

Вареник О. М. Організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2014.

Дисертація присвячена проблематиці удосконалення організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні.

Узагальнено теоретичні підходи до процесу організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх, розглянуто особливості розвитку та сучасну структуру системи залучення населення до рухової активності на місцевому рівні.

Здійснено аналіз основних чинників, що впливають на процес залучення населення до спорту для всіх на місцевому рівні: особисте ставлення споживачів до регулярної рухової активності, соціально-економічне середовище та чинники мікросередовища. Виявлено пріоритетні напрями спільної діяльності суб'єктів, які спроможні найбільше сприяти залученню населення до спорту для всіх.

Розроблено модель організаційної взаємодії в системі спорту для всіх на місцевому рівні, визначено особливості її практичного застосування.

Ключові слова: спорт для всіх, організаційна взаємодія, місцевий рівень.

Вареник О. М. Организационное взаимодействие между субъектами спорта для всех на местном уровне. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Киев, 2014.

Диссертация посвящена проблематике усовершенствования организационного взаимодействия между субъектами спорта для всех на местном уровне.

На протяжении последнего десятилетия авторитетные международные организации все больше внимания уделяют развитию спорта для всех на глобальном, континентальном, национальном и местном уровнях. Определенно, что основная ответственность в этом процессе полагается на органы местного самоуправления. Спорт для всех рассматривается как генерирующий фактор здорового образа жизни человека. В течение последнего десятилетия в Украине принят ряд необходимых мер стратегического характера, направленных на улучшение условий привлечения населения к регулярной двигательной активности

(Национальная доктрина развития физической культуры и спорта; новая редакция Закона Украины о физической культуре и спорта). Для обеспечения достижения целей системы спорта для всех и реализации ее функций целесообразным является осуществление научных исследований, направленных на решение актуальных проблем приобщения разных групп населения к оздоровительно-рекреационной двигательной активности. Среди таких проблем следует отметить отсутствие надлежащего организационного взаимодействия между субъектами спорта для всех на местном уровне. Научная и практическая актуальность отмеченной проблемы, ее социальная значимость обусловили выбор темы диссертационного исследования и определили его цель и задачи. Роль автора заключается в определении теоретических принципов и выявлении новых прикладных знаний относительно организационного взаимодействия между субъектами спорта для всех на местном уровне.

Используя такие основные методы исследования как анализ литературных источников и документов, системный анализ, организационный анализ и диагноз, опрос (анкетирование), экспертную оценку; моделирование и методы математической статистики, получены следующие результаты.

Разработана модель организационного взаимодействия между субъектами спорта для всех на местном уровне, отличительными признаками которой являются такие: предложенная организационная структура, структурные элементы системы взаимодействия, возможные информационные каналы и характер организационной коммуникации между ними, структура коллективной и индивидуальной деятельности, совокупность актуальных задач спорта для всех на местном уровне. Практическое применение разработанной модели предусматривает необходимость учета условий, сложившихся в каждом отдельном административно-территориальном образовании. К таким условиям относятся наличие местных традиций, уровень социальной активности и сплоченности местной общины, отношение представителей органов власти, руководителей местных предприятий, общественных организаций к идее формирования здоровья населения за счет использования двигательной активности, возможности имеющейся инфраструктуры спорта для всех и природных условий, индивидуальных предпочтений членов общины и т. п.

В работе также определены субъекты, наиболее способствующие повышению уровня вовлечения населения в спорт для всех на местном уровне, а также выявлены их потенциальные возможности и основные функции в процессе организационного взаимодействия. Обоснованы приоритетные направления совместной деятельности субъектов спорта для всех на местном уровне, реализация которых в современных условиях позволит повысить эффективность процесса приобщения населения к двигательной активности. Получили дальнейшее развитие теоретические и эмпирические знания относительно классификации факторов, влияющих на процесс вовлечения населения в спорт для всех на местном уровне. Дополнены и расширены данные о функционировании и развитии спорта для всех на местном уровне, а также об особенностях налаживания организационного взаимодействия между отдельными субъектами как сферы физической культуры и спорта, так и других гуманитарных сфер.

Определены направления дальнейших научных исследований, позволяющие постоянно совершенствовать процесс организационного взаимодействия между субъектами спорта для всех в таких аспектах: организационном, управленческом, правовом, педагогическом, социальном, экономическом.

Ключевые слова: спорт для всех, организационное взаимодействие, местный уровень.

Varenyk O.M. Organizational interaction between institutions of sports for all at the local level. – Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Sciences in Physical Education and Sport in speciality 24.00.02 – physical culture, physical education of different population groups. – National University of Physical Education and Sports of Ukraine, Kyiv, 2014.

The thesis is devoted to the problem of improving the organizational interaction among the institutions of sports for all at the local level.

Theoretical approaches to the process of organizational interactions among the sports for all institutions are summarized, and the peculiarities of development and the current structure of the system of public involvement in physical activity at the local level are examined.

The main factors affecting the process of public involvement in sports for all at the local level are analyzed, in particular consumer's personal attitude to regular physical activity, socio-economic environment, and microenvironment factors. The priority areas of joint activity of the institutions capable of promoting the participation of people in sport for all are found.

The model of organizational interaction in the system of sports for all at the local level is developed, and the peculiarities of its practical application are determined.

Keywords: sports for all, organizational interaction, local level.

Підписано до друку 09.10.2014 р. Формат 60x90/16.

Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100. Зам. 77.

«Видавництво “Науковий світ”»®
Свідоцтво ДК № 249 від 16.11.2000 р.

м. Київ, вул. Боженка, 23, оф. 414.

200-87-15, 050-525-88-77

E-mail: nsvit23@ukr.net

Сайт: nsvit.cc.ua